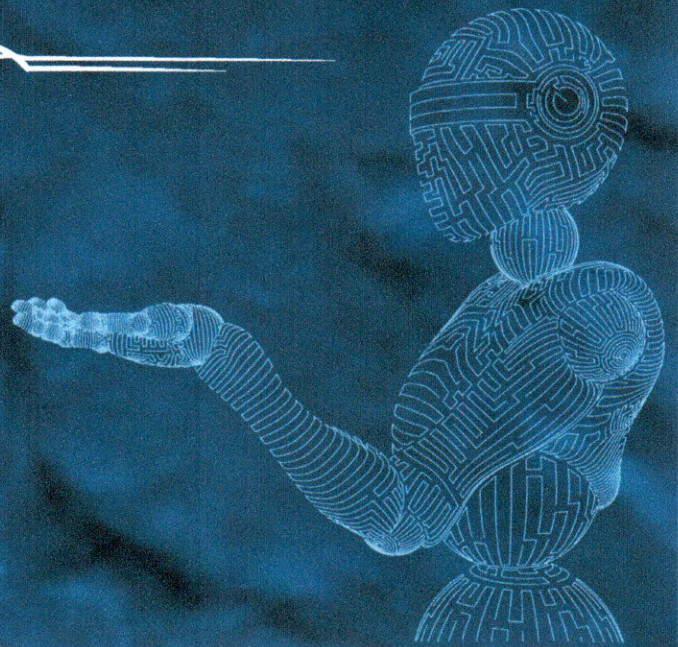

คู่มือ
การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
Corruption Risk Assessment
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2569

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ
อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตหากเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่างๆ ที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นเจตจำนงขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ ที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ และสามารถตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ ในฐานะผู้รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ จึงได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ ตามกรอบการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับการรับสินบน คือ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘) ความเสี่ยงการทุจริตในการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ ความเสี่ยงการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง และ ความเสี่ยงการทุจริตในการบริหารงานบุคคล รวมทั้งกำหนดมาตรการกิจกรรม แนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในเรื่องการรับสินบนที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

๑. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต.....	๑
๒. วัตถุประสงค์ ความหมาย กรอบในการประเมินความเสี่ยงทุจริต.....	๑
๓. ประเภทความเสี่ยง.....	๒
๔. เกณฑ์การประเมินความเสี่ยง.....	๒
๕. การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต.....	๔
๕. การประเมินความเสี่ยง.....	๕
๖.การจัดทำมาตรการการควบคุมความเสี่ยง.....	๖

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

๑. หลักการ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่างๆ ที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นเจตจำนงขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ ที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ และสามารถตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ ในฐานะหน่วยงานของรัฐเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ จึงได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ ตามกรอบการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน คือ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ความเสี่ยงการทุจริตของการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือการให้บริการ ความเสี่ยงการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง และความเสี่ยงการทุจริตการบริหารงานบุคคล รวม ๔ ประเด็น รวมทั้งกำหนดมาตรการกิจกรรม แนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อวิเคราะห์เหตุความเสี่ยงและระดับความเสี่ยงการทุจริตภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ
๒. เพื่อกำหนดมาตรการและการดำเนินการในการจัดการความเสี่ยงภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ
๓. เพื่อกำหนดกิจกรรมหรือการดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรการหรือการดำเนินการเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ

๓. นิยามความหมายของความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบนของหน่วยงานในอนาคต

๔. กรอบในการประเมินความเสี่ยงทุจริต

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้แล้วเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

Detective : เผื่อระวังสอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้เรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้เคยก่อนมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริตจะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาอีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกัน ป้องปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

๕. การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือโครงการ/

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน กองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๓ การใช้จ่ายงบประมาณ

ชื่อกระบวนการ/โครงการ โครงการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ สำนักงาน

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	การกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้ค้าที่เสนอผลประโยชน์แก่ตนอย่างเต็มที่ เพื่อเรียกรับประโยชน์
๒	การพิจารณาผลการประกวดราคา และรายงานผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้าง	ผู้รับจ้างใช้ประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์ส่วนตัว กับ คณะกรรมการ เช่น มีการเสนอผลประโยชน์ต่างตอบแทน
๓	การบริหารสัญญา	คณะกรรมการตรวจรับได้รับผลประโยชน์ต่างตอบแทน เพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญาหรือมีการเรียกรับสินบน

ขั้นตอนที่ ๓ เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่เกิดความเสี่ยงการทุจริตหรือมีโอกาที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต ว่ามีรูปแบบพฤติการณ์การทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยการค้นหาความเสี่ยงทุจริตที่เคยเกิดขึ้น หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดขึ้นหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward Looking Information) และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลแปะ-ระ ที่มีประสิทธิภาพ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ ๑ แสดงเกณฑ์โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงทุจริต (Likelihood)

เกณฑ์โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ หรือมีโอกาสดังกล่าวเกิน ๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือมีโอกาสดังกล่าวไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง หรือมีโอกาสดังกล่าวไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี
๒	น้อย	เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยครั้ง หรือมีโอกาสดังกล่าวไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี
๑	น้อยมาก	เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก หรือมีโอกาสดังกล่าว ๑ ครั้ง/ปี

ตารางที่ ๒ แสดงระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	ทางการเงิน กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมสูงมาก ที่ไม่ใช่ทางการเงิน เกิดความเสียหายต่อรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่ถูกกลโกงซ้ำซ้อนความผิด หรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หรือถูกฟ้องร้องต่อศาลด้านการทุจริต
๔	สูง	ทางการเงิน กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมสูง ที่ไม่ใช่ทางการเงิน ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส ได้รับความ สนใจจากสื่อ และประชาชน
๓	ปานกลาง	ทางการเงิน กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง ที่ไม่ใช่ทางการเงิน หน่วยตรวจสอบเข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือมีการส่งหนังสือ ร้องเรียน และตั้งคำถามต่อการปฏิบัติงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	น้อย	ทางการเงิน กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง ที่ไม่ใช่ทางการเงิน หน่วยตรวจสอบเข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือมีการส่งหนังสือ ร้องเรียน และตั้งคำถามต่อการปฏิบัติงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๑	น้อยมาก	ทางการเงิน กระทบต่องบประมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก ที่ไม่ใช่ทางการเงิน ไม่มี

ระดับความเสี่ยงทุจริต (Risk Score)

ระดับความเสี่ยง (Degree of Risk) โดยใช้ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood) คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงกำหนดไว้เป็น ๔ ระดับและจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงทุจริต} \times \text{ระดับความรุนแรงของผลกระทบ}$$

$$\text{Degree of Risk} = \text{Likelihood} \times \text{Impact}$$

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน (L*I)	เขตสี (zone)
๔	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	แดง
๓	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน	ส้ม
๒	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน	เหลือง
๑	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน	เขียว

แผนภูมิแสดงระดับความเสี่ยงทุจริต (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
แผนภูมิแสดงระดับความเสี่ยงทุจริต (Risk Score)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Fraud Risk)	คะแนนความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)			
			โอกาส	ผลกระทบ	ความเสี่ยง (L x I)	ระดับความเสี่ยง
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	การกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้ค้าที่เสนอผลประโยชน์แก่ตนอย่างเต็มที่เพื่อเรียกรับประโยชน์	๒	๕	๑๐	สูง
๒	การพิจารณาผลการประกวดราคาและรายงานผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้าง	ผู้รับจ้างใช้ประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์ส่วนตัว กับ คณะกรรมการ เช่น มีการเสนอผลประโยชน์ต่างตอบแทน	๑	๕	๕	ต่ำ
๓	การบริหารสัญญา	คณะกรรมการตรวจรับได้รับผลประโยชน์ต่างตอบแทนเพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญาหรือมีการเรียกรับสินบน	๒	๕	๑๐	สูง

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
ชื่อกระบวนการ/โครงการ โครงการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ สำนักงาน

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการ/กิจกรรม/แนวทางในการจัดการความเสี่ยง	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การอนุมัติกำหนด TOR และราคากลาง	การกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้ค้าที่เสนอผลประโยชน์แก่ตนอย่างเต็มที่เพื่อเรียกรับประโยชน์	๑๐	๑.มีแนวทางในการจัดทำ TOR ๒.ส่งเจ้าหน้าที่อบรมแนวทางการจัดทำ TOR เป็นประจำ ทุกปี	๑.จัดทำคู่มือในการจัดทำ TOR และเผยแพร่ให้พนักงานทุกคนรับทราบและศึกษา ๒.ให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเข้ารับการอบรมหลักสูตรการจัดทำ TOR จากสถาบันที่เชี่ยวชาญ	ต.ค.๖๘-ก.ย.๖๙ ต.ค.๖๘-ก.ย.๖๙	ไม่ใช้งบประมาณ ๘๐,๐๐๐	กองคลัง ทุกส่วนราชการ

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการ/กิจกรรม/แนวทางในการจัดการความเสี่ยง	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๒	การพิจารณาผลการประกวดราคาและรายงานผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้าง	ผู้รับจ้างใช้ประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคณะกรรมการ เช่น มีการเสนอผลประโยชน์ต่างตอบแทน	๕	๑.ปลูกจิตสำนึกด้านจริยธรรมในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล	๑.จัดอบรมหรือให้ความรู้ด้านศีลธรรมหลักการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลให้กับพนักงานทุกคน	ต.ค.๖๘-ก.ย.๖๙	๓๐,๐๐๐	สำนักปลัด
๓	การบริหารสัญญา	คณะกรรมการตรวจรับได้รับผลประโยชน์ต่างตอบแทน เพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญาหรือมีการเรียกรับสินบน	๑๐	จัดทำมาตรการตรวจรับงานโดยเปิดเผย และโปร่งใส	ประชาสัมพันธ์มาตรการให้กับส่วนราชการรับทราบและถือปฏิบัติ	ต.ค.๖๘-ก.ย.๖๙	ไม่ใช้งบประมาณ	กองคลัง